

Vergaderjaar 1991–1992

22 713

Wijziging van de Wet op de omzetbelasting 1968 (verlaging van het algemene tarief)

Nr. 5

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 4 september 1992

Algemeen

Met genoegen stellen wij vast dat een aantal fracties instemt met het voorstel, het algemene BTW-tarief met één percentpunt te verlagen. Wij zijn erkentelijk voor de kennelijke bereidheid van de fracties, mee te werken aan een snelle behandeling van het wetsvoorstel.

De leden van de PvdA-fractie vragen wat de voornemens van de regering zijn met betrekking tot het maken van centrale afspraken met werkgevers en werknemers ter ondersteuning van het op prijsbeheersing gerichte fiscale beleid. Voorts vragen zij hoe initiatieven in dit opzicht zich verhouden tot de adviesaanvraag aan de SER inzake de economische gevolgen van de EMU.

De regering heeft, onder andere met de voorgestelde BTW-tariefverlaging, de inflatie zoveel mogelijk willen afremmen om ook langs die weg de voorwaarden te scheppen voor loonmatiging. Een gezamenlijke inspanning met de sociale partners is van groot belang met het oog op de werkgelegenheid, zowel in 1993 als ook in een wat langere-termijn-perspectief. Daarmee wordt eveneens aangehaakt bij hetgeen in de SER-adviesaanvraag inzake «EMU-convergentie en overlegeconomie» is aangegeven, namelijk dat verlaging van het inflatietempo niet alleen eisen stelt aan het monetaire beleid, maar vooral ook aan het budgettaire beleid en aan het arbeidsvoorwaardenbeleid. In die zin is de voorgestelde BTW-verlaging – die overigens onderdeel uitmaakt van een breder beleidspakket, dat in de komende Miljoenennota gepresenteerd wordt – een onderdeel van het beleid gericht op het bestrijden van de huidige hoge inflatie, op het creëren van gunstige omstandigheden voor loonmatiging en daarmee op versterking van de werkgelegenheidsontwikkeling. Mede op die manier kan Nederland, in het kader van een geïntegreerd Europa, zijn convergentiekracht vergroten en is ons land in een betere positie om de sociaal-economische doelstellingen na te streven en verwezenlijking ervan binnen bereik te brengen.

Evenals de leden van de PvdA-fractie verzoeken de leden van de fracties van D66, Groen Links en de RPF de regering nader in te gaan op

het centraal overleg – en het verloop daarvan – met de sociale partners. Dienaangaande tekenen wij aan dat de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op 21 augustus jl. in antwoord op vragen van de leden Brouwer en Rosenmöller (nr 2919207190) informatie heeft verschaft over de desbetreffende stand van zaken.

Kort samengevat kan worden gesteld dat er zowel voor als tijdens de zomer informele contacten zijn geweest met vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties.

In het antwoord is voorts aangegeven dat niet alleen de wenselijke loonmatiging waarvoor het arbeidsvoorwaardenoverleg 1993 van belang is, bij dit overleg aan de orde is, maar ook het lange-termijnperspectief, met name gelet op de Europese integratie, alsmede de vraag op welke wijze overheid en sociale partners in hun onderscheiden verantwoordelijkheden van overheid en sociale partners zo effectief mogelijk kunnen zijn.

De leden van de PvdA-fractie vragen hoe de inflatie-vooruitzichten voor Nederland zich verhouden tot die in de overige Lid-Staten van de EG.

In de onderstaande tabel zijn de inflatie-vooruitzichten, gebaseerd op een internationaal vergelijkbare definitie, voor een aantal EG-landen opgenomen naar de meest recente prognose van de OESO (Economic Outlook, juli 1992). Volgens de OESO zal het prijsstijgingstempo in Nederland volgend jaar vrijwel overeenkomen met het EG-gemiddelde. In 1991 en 1992 bleef Nederland nog ruimschoots beneden het EG-gemiddelde. Er zijn geen aanwijzingen dat geactualiseerde projecties een wezenlijk ander beeld zouden opleveren; binnen enkele weken publiceert het CPB de MEV '93 met geactualiseerde inflatieverwachtingen.

Inflatie in EG-landen
Prijspeil particuliere consumptie (% jaarlijkse mutatie)

	1991	1992	1993
Europese Gemeenschap	5,0	4,4	3,7
Duitsland	3,6	4,2	3,5
Verenigd Koninkrijk	7,4	5,6	3,8
Frankrijk	3,1	2,8	2,6
Nederland	3,4	3,1	3,8

Bron: OECD: Economic Outlook, juli 1992

De leden van de fracties van D66 en Groen Links vragen voorts naar de verwachtingen voor de inflatie-ontwikkeling met en zonder de BTW-tariefverlaging. De leden van de fractie van Groen Links vragen tevens naar de macro-economische effecten van de BTW-verlaging van 1 januari 1989.

De prijsindex gezinsconsumptie zal naar verwachting, inclusief de BTW-verlaging, in 1992 met 3 3/4% stijgen, waarna voor 1993 inclusief BTW-verlaging een stijging met eveneens 3 3/4% wordt verwacht. Voor 1994 zijn nog geen schattingen bekend. Het neerwaartse effect van de BTW-verlaging op de prijsindex gezinsconsumptie is grofweg 1/25%, waarvan het grootste deel in 1993 neerslaat. Voor 1994 en verdere jaren is er geen direct effect meer van de BTW-verlaging op de stijging van de consumptieprijsen.

De doorberekening van de effecten van de BTW-verlaging is mede, maar uiteraard niet uitsluitend, gebaseerd op de ervaringen met de BTW-verlaging die per 1 januari 1989 is doorgevoerd. Volgens het CPB is de BTW-verlaging toen volledig doorberekend. Volgens berekeningen van het CPB zou de verlaging van het algemene BTW-tarief met 1,5%-punt een effect op de inflatie van -3/4%-punt hebben gehad. De hieruit resulterende loonmatiging (geschat op -1/2%) en de extra groei

van de binnenlandse bestedingen (effect belastingverlaging) en export (effect loonmatiging op de concurrentiepositie) zouden structureel een positief effect op de werkgelegenheid hebben gehad van circa 15 000 arbeidsjaren (circa 20 000 personen). De geschatte werkgelegenheidseffecten van de BTW-verlaging per 1 oktober 1992 bedragen structureel circa 10 000 arbeidsjaren (circa 15 000 personen).

Voorts menen de leden van de fractie van Groen Links zich te herinneren dat het CPB in maart 1992 de werkgelegenheidseffecten van een pakket maatregelen van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft proberen te berekenen. Deze leden wensen hier nadere informatie over. Dienaangaande merken wij op dat er bij de begrotingsvoorbereiding 1993 diverse tussenstanden en berekeningen zijn gemaakt. Op basis van deze inzichten is uiteindelijk besloten tot een samenstel van maatregelen waarvan de thans voorliggende BTW-verlaging deel uitmaakt.

De leden van de fracties van de PvdA en van Groen Links vragen welke vooronderstellingen bij de berekeningen voor 1992 en 1993 zijn gemaakt. De leden van de fractie van Groen Links vragen verder of het juist is dat de directeur CPB doorberekening van de BTW-verlaging in de prijzen schat op 50%.

Bij de berekeningen is volledige doorberekening van de BTW-verlaging in de prijzen verondersteld, dit, zoals hiervoor aangegeven, mede in lijn met de ervaringen in het verleden.

De leden van de VVD-fractie vragen in welke mate de inflatie wordt veroorzaakt door het regeringsbeleid. Voorts vragen zij of wij de mening delen dat het kabinetsbeleid een forse bijdrage heeft geleverd aan de loon-prijsspiraal en of wij de mening delen dat de voorgestelde BTW-tariefverlaging in feite een erkenning is dat het kabinetsbeleid op het foute spoor zit zonder dat deze fouten overigens in voldoende mate worden hersteld.

In antwoord op deze vragen merken wij het volgende op. De bijdrage van de collectieve sector aan de inflatie (incl. BTW-verlaging) bedraagt, volgens de huidige inzichten, in 1993 circa 1 3/4% op een totaal van 3 3/4%. Met de verlaging van het algemene BTW-tarief beoogt het kabinet een omslag te bevorderen naar een ontwikkeling waarin lonen en prijzen elkaar over en weer in neerwaartse richting beïnvloeden. Dit is vooral in 1993 van belang waarin, naar verwachting, met name vanuit de invoerprijzen de opwaartse druk op de inflatie sterker wordt. Met de BTW-verlaging biedt het kabinet door middel van een generieke prijsverlaging tegenwicht aan de specifieke prijsverhogingen die het mede uit allocatie-overwegingen (volkshuisvesting, openbaar vervoer) en in het kader van het milieubeleid eerder heeft doorgevoerd. Deze kabinetsinspanning schept de omstandigheden waarin de sociale partners door middel van loonmatiging de inflatie verder kunnen beperken.

De leden van de fractie van Groen Links vragen of het feit dat ook overheidsmaatregelen deel uit maken van het inflatiecijfer de betekenis van het inflatiecijfer niet relativeert. Verder vragen zij zich af of de regering niet van mening is dat belastingverhogingen eigenlijk uit het prijsindexcijfer moeten worden geschoond, zeker wanneer dit cijfer gebruikt wordt als basis van loononderhandelingen. Ten slotte vragen de leden van de fractie van Groen Links zich af of deze wijze van berekenen van inflatie ook niet de invoering van milieu-heffingen onnodig beperkt.

In antwoord op deze vragen kunnen wij medelen dat er met betrekking tot de consumptie diverse prijsindexen bestaan. In de MEV 1992 worden deze indexen uitgebreid toegelicht. Het prijsindexcijfer dat wordt gebruikt voor automatische prijscompensatie in CAO's die zo'n compensatie kennen, is geschoond voor de invloed van wijzigingen in

indirecte belastingen en subsidies, maar op dit moment nog niet van milieuheffingen. Het CBS is voornemens bij de komende basisverlegging van dit prijsindexcijfer ook een aantal milieuheffingen in de zuivering te betrekken. In het algemene inflatiecijfer, dat aangeeft in welke mate de kosten van levensonderhoud stijgen, zijn ook de effecten van indirecte belastingen opgenomen, die hier immers ook onderdeel van vormen.

Het lid van de RPF-fractie vraagt of door de lage dollarkoers de inflatie niet al belangrijk wordt tegengegaan.

In antwoord hierop merken wij op dat de invoerprijzen en daarmee ook de dollarkoers een belangrijke rol spelen bij de inflatieramingen. De dollar vormt een zeer onzekere factor in de prognoses, maar dit neemt niet weg dat de regering ook haar verantwoordelijkheid neemt om binnenlands iets aan de inflatie te doen. Behalve ter bestrijding van de inflatie is een BTW-verlaging overigens mede gewenst in het kader van de Europese integratie.

Het lid van de RPF-fractie merkt op dat de BTW-verlaging niet alleen de inflatiebestrijding dient, maar ook de werkgelegenheid, de verlaging van de collectieve lastendruk en het koopkrachtbehoud. Hij vraagt of alternatieve instrumenten zijn overwogen, zoals verlaging van het tarief van de eerste schijf in de inkomstenbelasting of verhoging van het arbeidskostenforfait die juist die andere doeleinden dienen.

Wij delen de mening van dit lid dat de BTW-tariefverlaging niet alleen de inflatiebestrijding dient, maar ook andere beleidsdoeleinden. Dit voorjaar heeft het kabinet met de aankondiging van de voorgenomen BTW-verlaging een duidelijk signaal gegeven, in het licht van de geprognostiseerde stijgende inflatie en de invloed daarvan op de loononderhandelingen. Ter beperking van de inflatie is de BTW-verlaging een effectief instrument; het kabinet heeft dit dan ook primair gekozen. Daarmee ligt echter nog maar een deel van het beleidspakket 1992/1993 vast. Bij de verdere uitwerking, zoals die op Prinsjesdag aan het parlement bekend zal worden gemaakt, hebben alternatieve beleidsinstrumenten eveneens een belangrijke rol gespeeld. Daarnaast vormt, zoals eerder aangegeven, de EG-harmonisatie nog een extra argument om het algemene BTW-tarief te verlagen, met name gelet op de hoogte van dit tarief in Duitsland.

De leden van de fractie van de VVD vragen naar een totaaloverzicht van de lastenverhogingen sinds 1989. Tevens willen deze leden weten of de voorgestelde BTW-verlaging voldoende is om de verhoging van de lastendruk op micro-niveau in 1993 te compenseren.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van het saldo van lastenverzwaringen en lastenverlichtingen vanaf de Startbrief van 16 november 1989, voor de jaren 1989 tot en met 1992; dit betekent dat dit het totaal aan mutaties betreft ten opzichte van de Miljoenennota 1990.

Saldo van lastenverzwaringen en lastenverlichtingen op de rijksbegroting (t.o.v. MN 1990; in mln)

	1989	1990	1991	1992
Rijksbelastingen	0	72	825	1340
Milieuheffingen Rijk	31	276	564	1246
Totaal	31	348	1389	2586

De vorenstaande cijfers corresponderen met het antwoord op vraag 31 uit de schriftelijke behandeling van de Voorjaarsnota in de Tweede

Kamer, op basis van geactualiseerde gegevens. Van de voorgestelde BTW-verlaging op 1 oktober is alleen het effect op kasbasis in 1992 verwerkt, ter grootte van 290 mln. De BTW-verlaging heeft ook in 1993 een lastenverlichtend effect, ter grootte van 1690 mln. Over de uitwerking van deze lastenverlichting in combinatie met het totale beleidspakket 1993 op de stijging van de lastendruk op micro-niveau in 1993 zal het parlement worden geïnformeerd in de Miljoenennota 1993.

De leden van de fractie van de VVD vragen voorts of de lastenverzwaringen sinds 1989 in de geest zijn van het regeerakkoord, dat spreekt over stabilisatie van de collectieve lastendruk. Daarnaast vragen zij of wij de visie van de minister van Economische Zaken delen die heeft gepleit voor een jaarlijkse daling van de collectieve lastendruk met 0,5%-punt per jaar tot het jaar 2000.

Met betrekking tot de in het vooruitzicht gestelde stabilisatie van de collectieve lastendruk merken wij op dat deze in 1992 niet boven het plafond uit het regeerakkoord van 53,6% NNI uitkomt en naar de huidige inzichten in de volgende jaren daar duidelijk onder zal blijven. Verdergaande lastenverlichting is geen doel op zichzelf, maar slechts een middel in het totale beleid dat het kabinet nastreeft. Het gaat daarbij om herstel van evenwicht in de overheidsfinanciën, versterking van de structuur van de Nederlandse economie en verhoging van de arbeidsdeelname.

De leden van de D66-fractie vragen of de regering een overzicht kan geven van de koopkrachteffecten voor 1993 indien het bedrag dat met de BTW-verlaging is gemoeid, zou worden gebruikt voor een verlaging van het tarief van de eerste schijf in de inkomstenbelasting, de koopkrachteffecten indien hiervoor 1 miljard zou worden ingezet en ten slotte de koopkrachteffecten indien de resterende 980 miljoen zou worden gebruikt voor een gedeeltelijke verlaging van het BTW-tarief.

Indien het bedrag dat met de BTW-verlaging is gemoeid, zou worden gebruikt voor een verlaging van het tarief van de eerste schijf zou dit een positief koopkrachteffect van rond 3/4% voor alle inkomenscategorieën tot en met tweemaal modaal opleveren voor 1993. Indien hiervoor 1 miljard zou worden ingezet, zou het positieve koopkrachteffect 1/4 à 1/2% voor de minima en modaal bedragen en 1/4% voor de tweemaal modaal. Met de resterende 980 miljoen zou het algemene BTW-tarief met 0,5%-punt verlaagd kunnen worden, hetgeen een positief koopkrachteffect van 1/4% voor 1993 oplevert.

De leden van de fractie van Groen Links vragen hoe de regering oordeelt over het gevoerde beleid sinds de Tussenbalans. Naar de mening van deze leden is het netto-resultaat van het pakket aan maatregelen sinds de Tussenbalans, dat enerzijds bestaat uit lastenverzwaringen door accijnsverhoging en subsidieverlaging en anderzijds uit lastenverlichting door BTW-verlaging, niet veel meer dan een balansverkortening, niet veel meer dan een balansverkortening. Zij vragen of de regering die conclusie deelt, en zo ja, of het dan bij de voorgestelde BTW-verlaging niet om iets heel anders gaat dan de bestrijding van de inflatie.

De regering is van mening dat het gedurende deze kabinetsperiode gevoerde beleid evenwichtig is. De bij de Tussenbalans genomen bezuinigingsmaatregelen – gericht op het terugdringen van het financieringstekort – werpen thans hun vruchten af. Het bij het regeerakkoord overeengekomen tijdpad voor de terugdringing van het financieringstekort wordt daadwerkelijk gerealiseerd.

Het totaal aan maatregelen sinds de Tussenbalans overziende, deelt de regering niet de conclusie van de leden van de fractie Groen Links dat er slechts sprake zou zijn van «niet veel meer dan een balansverkortening». De

lastenverzwaringen in het kader van de Tussenbalans vloeiden mede voort uit de gewenste evenwichtige behandeling van enerzijds huurders ten opzichte van eigenaren/bewoners en anderzijds van openbaar vervoertarieven ten opzichte van autolasten. Dat er thans – gelet op de economische ontwikkeling – ruimte is voor een lastenverlichting, is voor de regering geen reden om te spreken van balansverkorting. Wel past de voorgestelde BTW-verlaging binnen het streven van de regering om de collectieve lastendruk te verminderen.

De leden van de fractie van Groen Links vragen om meer informatie ten aanzien van de koopkrachteffecten van de voorgestelde BTW-verlaging. Met name bij de veronderstelde neutrale uitwerking van de BTW-verlaging voor de inkomensverhoudingen plaatsen deze leden vraagtekens omdat naar hun oordeel het meer voor de hand ligt dat de verlaging van het algemene BTW-tarief een denivellerende werking heeft. De leden vragen de regering dan ook of haar (wetenschappelijk) onderzoek bekend is dat uitsluitsel geeft over de vraag of een BTW-verlaging al dan niet denivellerend werkt en, zo nee, of zij bereid is een dergelijk onderzoek te laten uitvoeren.

Naar de inkomensherverdelende werking van een verlaging van het algemene BTW-tarief heeft het CBS in het verleden onderzoek verricht. Het heeft onderzocht in welke mate het algemene en het verlaagde BTW-tarief op de verschillende inkomensgroepen drukken. Uit het onderzoek kwam naar voren dat, hoewel het verlaagde tarief iets zwaarder drukt op de lagere inkomensgroepen, de verschillen gering zijn. Hoewel geen recente informatie beschikbaar is, mag op basis van dat onderzoek worden geconcludeerd dat van een verlaging van het algemene BTW-tarief met 1 procentpunt geen significant denivellerende werking uitgaat.

BTW-tariefverlaging en EG-ontwikkelingen

Met de leden van de fractie van de PvdA is de regering van mening dat de voorgestelde verlaging van het algemene BTW-tarief, in combinatie met de voorgenomen verhoging van het algemene BTW-tarief in Duitsland, een aantrekkelijke verkorting van de afstand tot het Duitse algemene BTW-tarief oplevert. De versturende effecten die het gevolg kunnen zijn van bestaande verschillen in BTW-tarieven, worden hierdoor verder beperkt.

Deze leden vragen voorts of in geval in de nabije toekomst opnieuw ruimte voor lastenverlichting zou ontstaan, een afweging tussen maatregelen in een breder pakket zal plaatsvinden. Zou in de nabije toekomst opnieuw ruimte voor lastenverlichting ontstaan, dan zal het kabinet opnieuw de afweging maken in welke vorm de lastenverlichting aan de burgers moet worden doorgegeven. Bij deze afweging zullen alle relevante factoren opnieuw betrokken worden. De afstand tot het Duitse algemene BTW-tarief zal dan uiteraard minder zwaar wegen.

De leden van de PvdA-fractie vragen voorts naar de per 1 januari 1993 nog bestaande verschillen in BTW-regime tussen Nederland, België en Duitsland. Wat de tarieven betreft zij verwezen naar het overzicht dat voor alle Lid-Statens is opgenomen in de memorie van toelichting (blz. 2).

Wij merken hierbij nog op dat het aldaar voor België vermelde tijdelijke tarief van 1% alleen van toepassing is op goud voor beleggingsdoel-einden.

Wat de overige verschillen tussen de landen betreft zij het volgende opgemerkt. Ondanks de verregaande overeenstemming tijdens de Ecofin-Raad van 27 juli 1992 en de stand van zaken met betrekking tot de harmonisatie van de BTW-regimes in de Lid-Statens van de EG, zullen

per 1 januari verschillen tussen de drie landen kunnen blijven voorkomen doordat bij voorbeeld het ene land goederen die voorkomen op de facultatieve lijst voor toepassing van het verlaagde BTW-tarief, belast naar het algemene tarief, terwijl een ander land het verlaagde tarief op die goederen toepast. Overigens zullen deze verschillen niet of nauwelijks leiden tot verstoringen van de grensoverschrijdende concurrentieverhoudingen. Over een volledig overzicht van dergelijke verschillen tussen Nederland, België en Duitsland beschikken wij thans nog niet. In een op 3 juni 1992 gevoerd mondeling overleg met de vaste Commissie voor Financiën uit de Tweede Kamer is ook naar de desbetreffende gegevens gevraagd. Op korte termijn zal het overzicht de Kamer worden aangeboden.

Over de verschillen die tussen de Lid-Staten nog bestaan inzake het al dan niet toepassen van een BTW-vrijstelling is de Kamer in januari 1992 schriftelijk geïnformeerd (Kamerstukken II 1991/1992, 21 607, nr. 11).

Ook vragen de leden van de PvdA-fractie wat de stand van zaken is met betrekking tot de BTW-tariefharmonisatie in EG-verband. Sinds de vergadering van de Ecofin-Raad van 27 juli 1992 hebben zich geen nieuwe ontwikkelingen voorgedaan. In augustus is, zoals gebruikelijk, in EG-verband niet vergaderd. De eerstkomende vergadering van de Ecofin-Raad waarop definitieve besluitvorming zou kunnen plaatsvinden, is thans voorzien in de laatste week van september 1992.

Deze leden menen een discrepantie te bespeuren tussen het verslag van de Ecofin-Raad van 27 juli 1992 (in de officiële mededeling van de Raad) en de weergave in de memorie van toelichting. Op welke passage in de memorie van toelichting deze leden doelen is ons niet geheel duidelijk, maar wellicht betreft het de tweede alinea van het hoofdstuk Landbouwforfait. Daarin wordt gesteld dat met betrekking tot de reikwijdte van het verlaagde BTW-tarief één voorbehoud (voor sierteelt) is gemaakt. Het verslag van de Ecofin-Raad daarentegen spreekt van twee voorbehouden. Hierin zou een discrepantie kunnen worden gezien. De ratio voor het niet vermelden van het tweede voorbehoud is dat deze laatste niet ziet op de reikwijdte van het verlaagde BTW-tarief, maar samenhangt met de harmonisatie van de accijnstarieven en de Nederlandse positie verder niet raakt.

De leden van de fractie van Groen Links achten het prematuur om eenzijdig vooruit te lopen op een Europese afstemming met betrekking tot de indirecte belastingen die formeel nog bekrachtigd moet worden en zij refereren in dit verband tevens aan het referendum over «Maastricht» in Frankrijk. Hierover merkten wij op dat, zoals deze leden overigens ook zelf aangeven, de Europese harmonisatie niet het enige argument is voor de voorgestelde tariefverlaging. Op de andere argumenten zijn wij in deze nota nog eens uitvoerig ingegaan. Verder merken wij op dat, zelfs als de BTW-tariefrichtlijn niet voor 1 januari 1993 het publikatieblad van de Europese Gemeenschappen zou hebben bereikt, het wel zo is dat de fiscale grenzen binnen de Gemeenschap met ingang van genoemde datum niet meer bestaan. Overigens is de voorgestelde tariefverlaging ook niet verplicht als de richtlijn is aanvaard. Een algemeen BTW-tarief van 18,5 percent is niet in strijd met bedoelde richtlijn. Wij lopen dus niet vooruit op een formele tariefharmonisatie. Bovendien, zo er al sprake zou zijn van vooruitlopen, doen wij dit niet eenzijdig. Sommige Lid-Staten hebben reeds tariefmaatregelen doorgevoerd zonder daartoe formeel verplicht te zijn. Niet alleen is er het door deze leden genoemde besluit van de regering van de Bondsrepubliek Duitsland om het algemene tarief te verhogen, maar ook andere Lid-Staten hebben reeds wijzigingen in hun BTW-tarieven aangebracht. Zo is in Luxemburg het algemene tarief van 12 naar 15 percent gebracht, heeft België het tussen-tarief van 17 percent en de verhoogde tarieven van 25 en 33

percent afgeschaft, en zijn ook in Frankrijk inmiddels een aantal BTW-tariefmaatregelen van kracht die verband houden met de Europese harmonisatie.

De leden van de fractie van Groen Links stellen enkele vragen over de relatie BTW-tarief en milieu. Zo stellen zij aan de orde waarom niet op een meer selectieve wijze tot lastenverlichting is overgegaan, bij voorbeeld door rekening te houden met de milieuvriendelijkheid van goederen en diensten. In de eerste plaats merken wij hierover op dat wij van maatregelen als door deze landen bedoeld moeten afzien omdat Nederland na 1 januari 1993 in beginsel niet langer autonoom is inzake de toe te passen BTW-tarieven, maar gehouden zal zijn aan communautaire regelgeving, die niet voorziet in een verlaagd tarief voor milieuvriendelijke prestaties. Dit brengt ons op de vragen van deze leden over de pogingen die van regeringszijde zijn ondernomen om te bevorderen dat het akkoord in EG-verband inzake de tariefharmonisatie het mogelijk maakt milieuvriendelijke goederen en diensten onder het verlaagde BTW-tarief te brengen. Uit de vraagstelling van deze leden blijkt dat bij hen de indruk is ontstaan dat Nederland zich hiervoor niet heeft ingespannen. Deze indruk is echter niet juist. Bij de besprekingen in Brussel over de lijst van goederen en diensten waarop het verlaagde BTW-tarief kan worden toegepast heeft Nederland er herhaaldelijk voor gepleit het milieu-aspect te betrekken bij de samenstelling van die lijst. Die gedachte heeft echter weinig bijval gekregen. De andere Lid-Staten wezen daarbij onder meer op het uitvoeringsaspect dat voor een tariefonderscheid tussen milieu-vriendelijke en milieu-onvriendelijke goederen beide categorieën duidelijk moeten kunnen worden afgebakend, en hanteerden voorts argumenten die in grote lijnen overeenstemmen met de gedachten die zijn uiteengezet in onze notitie van 12 september 1990 (Kamerstukken II 1989/90, 21 566 nr. 11) over het BTW-nultarief voor biologisch geteelde voedingsmiddelen. Niettemin is op initiatief van het Nederlandse Voorzitterschap in het voorstel voor een richtlijn ter zake van de BTW-tariefharmonisatie een revisiemogelijkheid opgenomen. Dit betekent dat eerdergenoemde lijst voor het eerst in 1994 en vervolgens iedere twee jaren kan worden herzien. Afsproken is dat daarbij bijzondere aandacht zal worden geschonken aan milieuvriendelijke en energiebesparende goederen en diensten. In hoeverre een milieu-keurmerk uitkomst zou kunnen bieden voor eerdergenoemde afbakeningsproblematiek – deze leden vragen daarnaar – zal nader moeten worden bezien.

Aangaande de relatie BTW-milieu zouden wij ten slotte willen wijzen op het eindrapport inzake de toepassing van fiscale instrumenten in het milieubeleid in het kader van A106 NMP, zoals de tweede ondergetekende dat in het kader van het Milieuprogramma 1993–1996 een dezer dagen, mede namens de minister van VROM, aan de Tweede Kamer zal aanbieden.

Landbouwforfait

De leden van de PvdA-fractie hebben behoefte aan een nadere toelichting op de voorgestelde gang van zaken rond het landbouwforfait. Het overbrengen van landbouwmachines van het verlaagde naar het algemene BTW-tarief (van 17,5 percent), deze leden vragen daarnaar, betekent dat het forfait met 0,7 procentpunt zou moeten worden verhoogd. De onderhavige verlaging van het algemene BTW-tarief noopt, zoals in de memorie van toelichting is aangegeven, tot een verlaging van het forfait met 0,1 procentpunt.

Met een wijziging in de hoogte van het landbouwforfait – of het nu gaat om een verhoging of om een verlaging – zijn altijd administratieve

lasten gemoeid. Prijzen, facturen en administraties moeten worden aangepast. Zoals wij ook in de memorie van toelichting hebben aangegeven menen wij dat de vele betrokken ondernemers – het gaat hier zowel om leveranciers als om afnemers van landbouwproducten – niet twee keer in een periode van drie maanden met zulke wijzigingen moeten worden geconfronteerd. Bovendien zou een verlaging van het forfait de zogeheten veehandelsproblematiek voor een korte periode nog eens extra verzwaren (verwezen zij naar Kamerstukken II 1987/88, nr. 20 506).

Met de zinsnede uit de oorspronkelijke memorie van toelichting «dat thans nog niet alle factoren die bepalend zijn voor de juiste hoogte van het landbouwforfait bekend zijn» werd bedoeld op de onzekerheid omtrent de hoogte van het BTW-tarief voor landbouwwerktuigen. Met de bijgestelde tekst is aangegeven dat na de vergadering van de Ecofin-Raad op 27 juli 1992 – dus na het redigeren van de oorspronkelijke memorie – die onzekerheid nagenoeg geheel is weggenomen.

De leden van de fractie van Groen Links menen dat ook bij de argumenten voor het besluit om niet thans het landbouwforfait aan te passen, vooruit wordt gelopen op een nog niet definitief harmonisatieakkoord. Op zich is deze mening juist, onze taxatie van dit moment is evenwel dat dat akkoord er op een zodanig tijdstip zal zijn dat het ons zal noodzaken tot een wijziging in het landbouwforfait op 1 januari 1993. Voor de argumenten om het forfait niet op 1 oktober te verlagen verwijzen wij naar hetgeen wij hiervoor hebben geantwoord op de desbetreffende vraag van de leden van de PvdA-fractie.

Budgettaire aspecten

De leden van de fracties van de PvdA, D66 en Groen Links informeren naar de financiering van de BTW-verlaging.

Bij de definitieve besluitvorming over het begrotingsbeeld voor 1993 bleek het mogelijk de structurele dekking voor de kosten van de BTW-verlaging te vinden binnen de randvoorwaarden die gelden met betrekking tot de omvang van het financieringstekort en de collectieve lastendruk. Het feit dat de economische vooruitzichten – en daarmee ook de financiële positie van de overheid – wat gunstiger zijn dan eerder in het jaar werd verwacht, speelde daarbij uiteraard een rol.

De financiering van de BTW-verlaging is betrokken in de totale afweging over het financieel-economische en inkomenspolitieke beleid gezien de economische ontwikkeling en de ontwikkeling van inkomsten en uitgaven. Het is daardoor niet mogelijk geïsoleerd aan te geven welke factor de dekking voor de kosten van de BTW-verlaging heeft geleefd.

De Miljoenennota 1993 die op 15 september a.s. wordt gepresenteerd, zal uitvoerig ingaan op de achtergronden en uitkomsten van de definitieve besluitvorming over het begrotingsbeeld 1993.

De leden van de D66-fractie informeren of, indien mocht blijken dat in 1994 de voorgenomen reductie van het financieringstekort niet haalbaar is, dit voor de regering een omstandigheid zou zijn de BTW-verlaging achteraf weer ongedaan te maken. Zoals hiervoor reeds werd aangegeven is in de huidige meerjarencijfers de structurele dekking voor de kosten van de BTW-verlaging aanwezig binnen de randvoorwaarde van reductie van het financieringstekort conform het daarover in het regeerakkoord afgesproken tijdspad. Indien onverhoopt een verslechtering in de financiële vooruitzichten zou optreden, zal over oplossingsrichtingen worden besloten bij de begrotingsvoorbereiding voor 1994 binnen het totaal van de dan geldende economische omstandigheden. Daarbij ligt het niet in de rede dat tot een verhoging van het algemene BTW-tarief

zal worden besloten, mede in het licht van de Europese integratie en de harmonisatie van belastingtarieven.

Artikelen

Artikel II

In antwoord op de vraag van de leden van de CDA-fractie over de overgangsregeling voor onroerende zaken in artikel II, vierde en vijfde lid, merken wij op dat deze regeling gebruikelijk is bij wijzigingen in de hoogte van het algemene BTW-tarief, onafhankelijk van de vraag of het gaat om een verhoging of een verlaging. De regeling, die wij billijk achten, bewerkstelligt dat omzetbelasting die is begrepen in reeds vervallen termijnen, niet hoeft te worden herzien als gevolg van een wijziging in de hoogte van het tarief. Mede omdat wij belang hechten aan een zekere consistentie in de regelgeving ter zake, achten wij de overgangsregeling logisch en verantwoord.

De Minister van Financiën,
W. Kok

De Staatssecretaris van Financiën,
M. J. J. van Amelsvoort